

ศรัทธาที่ถูกต้อง

สุภีร์ ทุมทอง

ศรัทธาที่ถูกต้อง

สุภีร์ ทুমทอง

www.ajsupee.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๗๑๑๕-๗๑-๙

ภาพประกอบ

มนต์ชัย ขาวสำอางค์

แบบปก / รูปเล่ม

นครินทร์ ไชยพยอม

ดำเนินการผลิต

บริษัทพรีเมียมด์ พับลิชซิง จำกัด

๒๗/๓๓ ซอยศรีบำเพ็ญ ถนนพระราม ๔

แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ ๐-๒๖๓๗-๘๖๐๐

โทรสาร ๐-๒๖๓๗-๘๖๐๑

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์

๒๙๖ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๐

ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน

เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ ๐-๒๔๓๓-๐๐๒๖-๗

โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๘๕๘๗

แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

คำนำ

หนังสือ “ศรัทธาที่ถูกต้อง” นี้ เรียบเรียงจากคำบรรยายที่ ธนาคารเพื่อการส่งออกและ การนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM) กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๘.๐๐-๑๙.๓๐ น. คุณปาริชาติ กาญจนวสิรัตน์ เป็นผู้ถอดเทป ผู้บรรยายได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมตามสมควร

เนื้อหาที่บรรยายนั้น ได้กล่าวถึง ศรัทธาที่ถูกต้องในทางพระพุทธศาสนา เป็นศรัทธาที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญญา ซึ่งมีอยู่ ๒ ระดับ คือ (๑) ศรัทธาของปุถุชน เป็นความมั่นใจในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เรียกว่า ตถาคตโพธิศรัทธา (๒) ศรัทธาของพระอริยเจ้า เป็น

คุณสมบัติของพระโสดาบัน ผู้มีความเลื่อมใส
อันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า พระธรรม และ
พระสงฆ์

ขออนุโมทนาผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำ
หนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณญาติธรรม
ทั้งหลายที่มีเมตตาต่อผู้บรรยายเสมอมา หาก
มีความผิดพลาดประการใด อันเกิดจากความ
ด้อยสติปัญญาของผู้บรรยาย ก็ขอขมาต่อ
พระรัตนตรัยและครูบาอาจารย์ทั้งหลาย และ
ขอโหสิกรรมจากท่านผู้อ่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุภีร์ ทุมทอง

ผู้บรรยาย

สารบัญ

๑. คุณสมบัติเบื้องต้นชาวพุทธ	๑๒
๒. สภาวะและลักษณะของศรัทธา	๑๗
๓. ศรัทธา ๒ ระดับ	๓๑
๔. ศรัทธาของปุถุชน	๓๔
๕. ศรัทธาของพระอริยเจ้า	๖๐
๖. สรุป	๗๗

ศรัทธาที่ถูกต้อง

บรรยายที่ ธนาคาร EXIM

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย

สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้ก็มาฟังธรรมะอีกครั้งหนึ่ง
สำหรับหัวข้อที่บรรยายวันนี้
ชื่อว่า “**ศรัทธาที่ถูกต้อง**” อันนี้
ก็อาจจะปรารภเหตุหลายๆ อย่าง
จึงมีผู้ต้องการให้พูดเกี่ยวกับเรื่อง
ศรัทธา เลยตั้งชื่อหัวข้อว่า ศรัทธา
ที่ถูกต้อง

๑. คุณสมบัติเบื้องต้นชาวพุทธ

ศรัทธา^๑นี้เป็นหลักธรรมที่สำคัญในคำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาเรา^๑นี้ หลายๆ ท่านที่ได้ศึกษาหรือว่าได้ยินได้ฟังมาบ้าง ก็จะทราบว่าเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นในด้านปัญญา มีปัญญาเป็นธรรมะสูงสุดในภาคปฏิบัติ มีปัญญาเป็นยอด ไม่เหมือนศาสนาหรือคำสอนอื่นๆ บางทีอาจจะเอาศรัทธาเป็นใหญ่ เป็นสิ่งสูงสุด แต่ทางพุทธเรา^๑นี้ว่าปัญญาเป็นสิ่งสูงสุด จนกระทั่งมีบาลีรับรองว่า ปญฺญุตฺตฺรา สพฺเพ ธมฺมา ธรรมะทั้งหลายทั้งปวงมีปัญญาเป็นยอด มีปัญญาเป็นสิ่งสูงสุด อมโตะคธา สพฺเพ ธมฺมา ธรรมะทั้งหลายทั้งปวงมีอมตะเป็นที่รวมลง นิพฺพานปรียโสหนา สพฺเพ ธมฺมา ธรรมะทั้งหลายทั้งปวงมีนิพพานเป็นที่สุด^๑

^๑ อ.ทสก. (บาลี) ๒๔/๕๘/๘๕ มุลกสูตร

ถ้าหากว่าตามหลักพุทธศาสนาของเรา
นี้ ธรรมะทั้งหลายทั้งปวงนั้นมีปัญญาเป็นยอด
ในบรรดาธรรมะที่เป็นฝ่ายสังขาร อริยมรรค
มีองค์ ๘ เป็นยอด และในอริยมรรคมีองค์ ๘
นั้นปัญญานี้เป็นหัวหน้า แม้กระทั่งคำว่าพุทธะ
ก็ตี ที่ว่าเป็นพระพุทธรเจ้า ผู้ที่เป็นพระพุทธรเจ้า
คือ ผู้ที่ได้ตรัสรู้ความจริง ถ้าพูดถึงความตรัสรู้
ที่ไม่เกี่ยวกับบุคคลตัวตน สภาวะที่ทำหน้าที่ใน
การตรัสรู้ เห็นความจริง คือปัญญา พุทธศาสนาก็
เลยเป็นศาสนาแห่งปัญญา เราทั้งหลาย
ก็คงจะได้ยินอยู่เรื่อยๆ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญาก็จริง
อยู่ แต่ถ้าพูดถึงหลักธรรมภาคปฏิบัติเบื้องต้น
เป็นคุณสมบัติของพุทธบริษัท กลับเริ่มต้นด้วย
ศรัทธา คุณสมบัติที่เป็นพื้นฐานของอุบาสก

อุบาสิกาก็ดี ของอริยสาวกเบื้องต้นที่เป็น
พระโสดาบันก็ดี ล้วนแต่มีศรัทธาเป็น
ตัวหลัก เป็นตัวเบื้องต้นทั้งนั้น

การเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดีก็ต้องเป็นคน
มีศรัทธา มีศีล เชื่อกรรม มุ่งกรรม ไม่มุ่งมงคล
อย่างนี้เป็นต้น มีศรัทธาเข้ามาเกี่ยวข้องกับ มี
ศรัทธาเข้ามาเป็นตัวนำอยู่ แม้คนที่จะประพฤติ
ปฏิบัติเพื่อที่จะได้ทรัพย์สมบัติหรือได้สิ่งที่ดีงาม
ตามต้องการ ได้ความสุขในอนาคต ก็ต้องมี
ทรัพย์ ทรัพย์ที่เป็นด้านนามธรรม คุณงาม
ความดีทั้งหลายก็เริ่มต้นที่ศรัทธา ทรัพย์คือ
ศรัทธา สัทธาสัมปทา ความถึงพร้อมด้วย
ศรัทธา ศรัทธาก็เป็นข้อแรกทั้งนั้นเลย ทั้งๆ
ที่ทางพุทธนี้เป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ศรัทธา
ก็มาเป็นข้อแรกๆ อยู่เสมอ

จนกระทั่งในการปฏิบัติเพื่อจะถึงความ
พ้นทุกข์ คนที่จะถึงความพ้นทุกข์ได้ จะตรัสรู้
ได้ช้า ตรัสรู้ได้ไว ท่านก็ว่าต้องดูตามอินทรีย์
ใครอินทรีย์อ่อนก็ตรัสรู้ช้า บรรลุช้า ใครอินทรีย์
แก่กล้าก็ตรัสรู้ไว บรรลุไว ในอินทรีย์ก็มีศรัทธา
อยู่ข้างหน้าเหมือนกัน เป็นสัทธินทรีย์

เรื่องศรัทธากับทางพุทธเรา นี้ เป็นสิ่งที่
เกี่ยวข้องกันอยู่เสมอทีเดียว ทั้งๆ ที่เป็นศาสนา
แห่งปัญญาแต่ศรัทธาก็เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็น
คุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา เป็นคุณสมบัติ
ที่เป็นอริยทรัพย์ เป็นคุณงามความดีเบื้องต้น

วันนี้ ผมก็จะมาพูดถึงศรัทธา เป็นศรัทธา
ที่ถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อ
แสดงให้เห็นว่าศรัทธาที่ท่านหมายเอานี่คือ
อย่างไร เราจะได้ไปพัฒนา ไปทำให้เกิด
ให้มีขึ้น ถ้าใครมีแล้วก็จะได้ทำให้เพิ่มพูนขึ้น
ต่อไป

๒. สภาวะและลักษณะของศรัทธา

ก่อนจะพูดถึงศรัทธาที่ถูกต้อง ต้องทำความเข้าใจและเข้าใจความหมายของศรัทธาก่อน ศรัทธาเป็นอะไร เป็นตัวอย่างไร อยู่ในธรรมชาติไหน ตัวเราๆ นี่มันไม่มี เป็นที่ประชุมของรูปและนาม ศรัทธานี้อยู่ฝ่ายนาม เป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ใครเป็นผู้มีศรัทธา ไม่ใช่ศรัทธาของใครหรอก เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง เป็นสังขาร ธรรมะนี้ถ้าว่าโดยหลักใหญ่ๆ แล้วก็ยังมีสองฟากด้วยกัน ได้แก่ สังขารกับวิสังขาร สังขารธรรมกับนิพพาน ศรัทธานี้อยู่ฝ่ายสังขาร เป็นสังขารธรรมอย่างหนึ่ง

ที่นี้ในบรรดาสังขารก็มีทั้งฝ่ายรูปและ
ฝ่ายนาม ศรัทธาอยู่ฝ่ายนามธรรม ตัวเรานี้
ก็เป็นสังขาร เป็นชั้นห้าประชุมรวมกัน
รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น
วิญญาณชั้น ศรัทธานี้เป็นตัวไหนในนามธรรม
ทั้งสี่ เป็นเวทนาชั้น หรือว่าสัญญาชั้น
หรือว่าสังขารชั้น หรือว่าวิญญาณชั้น
ศรัทธาไม่ใช่เวทนา ศรัทธาไม่ใช่สัญญา ศรัทธา
ไม่ใช่วิญญาณ **ศรัทธานี้อยู่ในกลุ่มสังขารชั้น**
จัดเป็นหมวดสังขาร คือสิ่งที่ปรุงแต่งให้จิต
มีคุณภาพอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นธรรมะที่เป็น
ฝ่ายดีงาม ศรัทธานี้เป็นธรรมะฝ่ายดีงาม
อย่างเดียว ท่านเรียกว่าเป็นฝ่ายโสภณะ

เมื่อมีการประชุมรวมกันของชั้นห้า ก็เลยมีสมมติเรียกว่า ตัวเรา ตัวเขา คน ผู้หญิง ผู้ชาย สัตว์ต่างๆ ศรัทธาก็เป็นหนึ่งในชั้นห้า อยู่ในหมวดสังขารชั้นห้า สังขารชั้นห้าก็มี หลายนๆ อย่าง มีทั้งฝ่ายดี ทั้งฝ่ายไม่ดี และ ก็ฝ่ายที่เข้ากับใครก็เป็นอย่างนั้นไป

สังขารฝ่ายไม่ดีก็มี เช่น โลภะ โทสะ โมหะ อิจฉา มัจฉริยะ หดหู่ ฟุ้งซ่าน รำคาญใจ ลังเลสงสัย พวกนี้เป็นสังขารฝ่ายไม่ดี เป็นสิ่ง ไม่มีตัวไม่มีตน เป็นกิเลสที่เกิดขึ้นเป็นครั้งๆ ก็เป็นสังขาร คำว่า สังขาร หมายถึง มันไม่ได้ มีอยู่ก่อน มีเมื่อมันเกิดขึ้น เกิดเพราะมีเหตุ มีปัจจัย ถ้าเหตุปัจจัยยังมีอยู่ ผลมันยังอยู่ พอเหตุหมด ผลจึงหมดไป อย่างนี้เป็นแบบ สังขาร

ถ้าเป็นสังขารฝ่ายดีงาม ฝ่ายโสภณะ มีหลายอย่างด้วยกัน เช่น ศรัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ อโลภะ อโทสะ กรุณา ปัญญา พวกนี้เป็นฝ่ายดี

นอกจากนั้นแล้วยังมีสังขารที่เข้ากับใคร ก็เป็นอย่างนั้นก็มิ เช่น ความขยัน ความขยัน ก็ไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล ไม่ใช่ใครขยัน ความขยันของใคร แต่เป็นความขยันที่เกิดขึ้น ถ้าขยันดี มันก็ดี ถ้าขยันเลว มันก็เลว เจตนา เจตนานี้เป็นกรรม เป็นสังขารที่เข้ากับใคร ก็เป็นอย่างนั้นไป เจตนาดีก็ดี เจตนาไม่ดี ก็ไม่ดี นี่เป็นธรรมะฝ่ายสังขาร จัดอยู่ในหมวดสังขารชั้นธ

ดังนั้น ศรัทธาไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล ไม่ใช่ใครศรัทธา ไม่ใช่ศรัทธาของใคร เป็นสังขาร เป็นธรรมะอย่างหนึ่งเท่านั้นเอง มีเมื่อเกิดขึ้น เกิดเพราะเหตุเพราะปัจจัย ถ้ามันเกิดขึ้นแล้ว มันก็เป็นธรรมะฝ่ายดี

ลักษณะของศรัทธาก็คือ มีอาการ ผ่องใสของจิต ช่วยให้จิตมีความผ่องใส และหยั่งลงในวัตถุหรือในเรื่องอันเป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใส วัตถุอันเป็นที่ตั้งของศรัทธา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นวัตถุชั้นสูงสุด ต่อมาก็คุณงามความดีต่างๆ เรื่องดีๆ คนดีๆ ก็เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาได้

ศรัทธาต้องเป็นฝ่ายดีอย่างเดียว แต่คำภาษาไทยเราเอามาใช้ บางทีก็ผิดได้ เช่นว่า ศรัทธาในคนนั้นคนนี้ ศรัทธาเจ้าพ่อนั้น เจ้าแม่นี้ อย่างนี้เป็นต้น อันนี้เป็นเพียงคำพูด ไม่ใช่ศัพท์ธรรมะ เป็นเพียงคำพูดภาษาไทย ถ้าเป็นศัพท์ธรรมะ ศรัทธาต้องเป็นฝ่ายดีเท่านั้น เหมือนกับคำว่าสติ สติต้องเป็นฝ่ายดี เป็นความระลึกได้ นึกได้ในกุศล อย่างภาษาไทยเราเอามาใช้ เช่น เดินดีๆ ให้มีสติ กินข้าวได้ ก็ถือว่ามีสติแล้ว นั่งได้ก็ถือว่ามีสติ ไม่หลับก็ถือว่ามีสติ ทำนองนี้ ก็เป็นคำพูดภาษาไทยเท่านั้นเอง แต่ที่จริงอย่างนั้นไม่ใช่สติ แค่เดินได้ อย่างเดียวยังไม่ใช่สติ เดินได้ก็เป็นสัญญา การกำหนดเครื่องหมายได้เฉยๆ ถ้ามว่าทำงานได้ ไม่ผิดพลาดเป็นสติใหม่ ยังไม่ใช่สติทีเดียว ถ้า

เป็นสติต้องเป็นการระลึกได้ นึกได้ในฝ่าย
ที่ติงาม เช่น ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า
ระลึกได้ว่าพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์
ไม่หลงลืมคุณของพระพุทธเจ้า ระลึกได้ในฝ่าย
ติงาม ระลึกถึงศีลของตัวเอง อย่างนี้เป็นต้น
หรือว่าระลึกไปในกาย เวทนา จิต และธรรม
นี้จึงจะเรียกว่าสติ คำพูดภาษาไทยเราก็เป็น
อย่างหนึ่ง ศัพท์ธรรมะก็เป็นอย่างหนึ่ง ศรัทธา
ก็คล้ายกันนี้แหละ

ศรัทธานี้ ภาษาไทยเราก็เอามาใช้เยอะ
แต่ว่าโดยทั่วไปที่ใช้กัน ก็ไม่ได้หมายถึงสภาวะ
ที่เป็นตัวศรัทธา เป็นเพียงคำพูดเท่านั้นเอง เช่น
ศรัทธาเจ้าพ่อฉันเจ้าแม่ฉัน อันนี้ไม่ใช่สภาวะ
ศรัทธา แต่เป็นความหลง เป็นโมหะ เป็น
ความลุ่มหลง บางคนก็เชื่อหลวงพ่อรูปนั้นรูปนี้

ศรัทธาหลวงพ่อรูปนั้นรูปนี้ อันนี้ก็ยังไม่ใช่ ศรัทธาจริง นี่เป็นอธิโมกข์ จิตที่ตกลงไป โดยสถานะไม่ใช่ตัวศรัทธา เพราะว่าคน หญิง ชาย ไม่ใช่สัตถะยวัตถุ ไม่ใช่ที่ตั้งของศรัทธา **ที่ตั้งของศรัทธาต้องเป็นธรรมะในฝ่ายดีงาม เช่น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณงามความดี** มีความเลื่อมใสในความดีของคนนั้น อย่างนี้พอได้ เพราะว่าไม่ได้เอาไปตั้งในคน ตั้งในความดีของเขา อย่างนี้เป็นศรัทธาได้ ถ้าไปตั้งในคน ก็จะเป็นเรื่องอื่นไป

นี่พูดถึงตัวสถานะก่อน ศรัทธาเป็นธรรมะอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล เวลาเราเรียน ก็ต้องเรียนให้มันเป็นธรรมะ ไม่ใช่ใครมีศรัทธา ใครเลื่อมศรัทธา ไม่ใช่อย่างนั้น ศรัทธามันเกิดขึ้น หรือว่าศรัทธามันไม่เกิดเท่านั้น มัน

เป็นเรื่องสังขาร ไม่ใช่ใครเป็นผู้ศรัทธา ไม่ใช่ศรัทธาของใคร ศรัทธามันเกิดขึ้น หรือว่าศรัทธามันไม่เกิด ศรัทธามันมี หรือศรัทธามันไม่มี ศรัทธามันคง หยั่งลงมันในสิ่งนี้ หรือไม่หยั่งลง ไม่มันคง

ศรัทธาเป็นธรรมะฝ่ายนามธรรม จัดอยู่ในหมวดสังขารชั้นร์ เป็นหนึ่งในชั้นร์ทั้งห้า เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่าตัวเรานั้นแหละ พวกเราบางครั้ง บางเวลา บางโอกาส ศรัทธาก็เกิดขึ้นเหมือนกัน มีความผ่องใสของจิต มีความมั่นใจในพระพุทธเจ้าว่าเป็นพระอรหันต์ มั่นใจในพระธรรม มีความเลื่อมใสในพระอริยสงฆ์ อย่างนี้เป็นต้น นี่ตัวสภาวะ ศรัทธาเป็นธรรมะฝ่ายสังขาร

ศรัทธานี้เป็นฝ่ายดีอย่างเดียวกับเท่านั้น เหมือนกับสติ แต่คำภาษาไทยก็ใช้ปนกันไป เราก็ไม่ยุ่งกันนะ ถ้าพูดถึงศรัทธาในแบบธรรมะ ก็ต้องเข้าใจว่าต้องเป็นฝ่ายดีเท่านั้น ทีนี้ มีความละเอียดยิ่งขึ้นไปอีก ทางพุทธเราเนี่ย บางสิ่งที่ดี ยังไม่ถือว่าเป็นแบบพุทธก็มี เป็นดีแบบ ทั่วๆ ไป ทางพุทธเราเนี่ย ศรัทธาที่ต้องการจะมี ลักษณะพิเศษ ศรัทธาที่พระพุทธเจ้าทรงสอน เอาไว้ ให้เราทั้งหลายฝึกหัดให้มีขึ้น มีลักษณะ พิเศษกว่าศรัทธาอื่นๆ ศรัทธาทั่วๆ ไป เช่น ศรัทธาในคุณงามความดีของคน ศรัทธาในคน ทำดี อย่างนี้ก็เรียกว่าศรัทธาเหมือนกัน เป็น สภาวะศรัทธานั้นเอง แต่ทางพุทธเราไม่ได้ มีเท่านั้น ยังมีที่ลึกซึ้งกว่านี้ให้ฝึกกัน วันนี้จะมา พูดให้ฟัง

หลังจากรู้จักลักษณะของศรัทธาแล้วว่าเป็นธรรมะอย่างหนึ่ง เป็นหนึ่งในขั้นห้า นั้นแหละ จัดอยู่ในหมวดสังขารชั้นนี้ ไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล เวลาพูดถึงศรัทธา ก็อย่าไปพูดว่าใครศรัทธา ศรัทธาของใคร ต้องรู้จักศรัทธานั้น มันเป็นศรัทธา ไม่ใช่ใครเป็นผู้ศรัทธา ไม่ใช่ศรัทธาของใคร เหมือนธรรมะอื่นๆ นั้นเอง เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง เวลาศึกษา เราก็ต้องศึกษาให้มันเป็นธรรมะ ไม่มีใครเป็นผู้โลภ ไม่มีใครเป็นผู้โกรธ ไม่มีใครเป็นผู้หลง ความโกรธมันเกิดขึ้นแล้วมันก็ดับไป ไม่ใช่ความโกรธของใคร ไม่มีใครเป็นเจ้าของความโกรธ ศรัทธาก็เช่นเดียวกัน เป็นธรรมะอันหนึ่ง เป็นธรรมะที่มีเหตุก็เกิดหมดเหตุก็ดับ

ศรัทธาเป็นธรรมะฝ่ายดี เป็นธรรมะที่ควรทำให้มีขึ้น ทำให้เกิดขึ้น เป็นธรรมะที่เป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของพุทธบริษัททั้งหลาย โดยแท้จริง ทางพุทธเรานี้เน้นไปที่ปัญญา แต่การจะมีปัญญาได้ ต้องมีกระบวนการมีคุณสมบัติต่างๆ ซึ่งคุณสมบัติเบื้องต้นแทบทั้งหมด หมวดธรรมต่างๆ ที่เป็นคุณสมบัติของพุทธบริษัท ตั้งแต่เบื้องต้นคือศรัทธา ถ้าท่านทั้งหลายได้ศึกษาหมวดธรรมต่างๆ ที่เป็นคุณสมบัติฝ่ายดี โดยทั่วไปหลักธรรมเหล่านั้น ก็จะมีศรัทธาขึ้นก่อนเสมอ แล้วลงท้ายที่ปัญญานี้เป็นลักษณะพิเศษ จะได้เข้าใจศรัทธาได้ชัดขึ้น

หลังจากเข้าใจตัวศรัทธาแล้ว ต่อไปจะ
พูดถึงศรัทธาที่ถูกต้องตามแนวคำสอนของ
พระพุทธเจ้า ศรัทธาทัวๆ ไป เราไม่พูด รู้ว่าเป็น
ฝ่ายดี อันนั้นทัวๆ ไป ต่อไปจะพูดเอาเฉพาะ
ที่ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า
ศรัทธาที่เป็นไปเพื่อปัญญา ศรัทธาที่เป็น
หมวดธรรม เป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่
นับถือพระพุทธศาสนา

๓. ศรัทธา ๒ ระดับ

ศรัทธาที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน มีอยู่ ๒ ระดับหลักๆ ด้วยกัน

ระดับที่ ๑ คือ ศรัทธาระดับพวกปุถุชนทั่วไป ศรัทธาของพวกปุถุชนก็จะเป็นลักษณะอย่างหนึ่ง มีคำสอนบอกเอาไว้ว่าให้มีศรัทธาอย่างไร

ระดับที่ ๒ คือ ศรัทธาของพระอริยเจ้าชั้นโสดาบัน เป็นผู้ที่มีปัญญาระดับหนึ่งแล้ว มีศรัทธาบริบูรณ์เต็มที่ แต่ปัญญายังไม่บริบูรณ์เต็มที่

ศรัทธาตามแบบคำสอนของพระพุทธเจ้า มีสองแบบ สองระดับ คือ ระดับปุถุชน ผู้ที่เป็นพุทธบริษัท เป็นอุบาสกอุบาสิกา ที่ยังไม่ได้

เป็นพระอริยเจ้า ก็จะมีศรัทธาแบบหนึ่ง
ขั้นที่สองก็คือศรัทธาระดับพระอริยเจ้า คือ
พระโสดาบัน ศรัทธาที่เป็นระดับพระอริยเจ้า
ระดับพระโสดาบันนี้ เป็นศรัทธาที่สมบูรณ์
บริบูรณ์เต็มที่แล้ว แต่สมาธิและปัญญา และ
หลักธรรมอื่นๆ ยังไม่เต็มที่

พระโสดาบันท่านมีศรัทธาเต็มที่บริบูรณ์
แล้ว แต่ปัญญายังไม่เต็มบริบูรณ์ สิ่งที่ท่าน
ทำอยู่ ประพฤติอยู่ ก็ยังไม่ใช้ทำด้วยปัญญา
ล้วนๆ แต่ทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่
ไม่ใช่ทำตามปัญญาของตัวเองล้วนๆ ถ้าเป็น
พระอริยบุคคลระดับสูงขึ้นไป จนถึงพระอรหันต์
ไม่ต้องใช้ศรัทธา พระอรหันต์มีแต่ปัญญากับ
กรุณา ดังนั้น บางทีพระอรหันต์ท่านก็เรียกว่า

ผู้ไม่มีศรัทธา แต่ไม่ใช่คนที่ เป็นปุถุชนนะ หมายถึงว่า ท่านไม่ต้องใช้ศรัทธาแล้ว ใช้ปัญญา เนื่องจากว่าศรัทธาเป็นคุณสมบัติตั้งแต่ต้น จนกระทั่งเป็นพระโสดาบันก็มีศรัทธาเต็ม บริบูรณ์แล้ว ส่วนพระอรหันต์มีปัญญาเต็ม ที่ สมบูรณ์ ทำสิ่งต่างๆ ด้วยปัญญา ด้วยจิตที่ บริสุทธิ์ จึงถือว่าไม่ต้องเชื่อ

ศรัทธามีสองระดับเท่านี้เอง คือระดับ ปุถุชนทั่วไปกับระดับพระอริยเจ้าชั้นโสดาบัน ถ้าพระอริยบุคคลสูงกว่านั้นก็จะไม่พูดเรื่อง ศรัทธาแล้ว พูดเรื่องปัญญา เพราะพระโสดาบัน นี้มีศรัทธาเต็มบริบูรณ์แล้ว เต็มที่แล้ว ส่วน หลักธรรมชั้นอื่นๆ ยังไม่เต็มที ยังไม่บริบูรณ์ ต้องฝึกฝนเพิ่มพูนกันต่อไป

๔. ศรัทธาของปุถุชน

ศรัทธาระดับปุถุชนมีลักษณะอย่างไร นี้ต้องมาขยายความกัน ศรัทธาที่ถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ **เชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า** ไม่ใช่ศรัทธาเชื่อคนโน้นคนนี้ ไม่ใช่เชื่อเรื่องโน้นเรื่องนี้ แต่เชื่อปัญญาแท้ที่จริง ศรัทธากับปัญญาก็คือเรื่องเดียวกันนั่นแหละ แต่ผู้ที่เป็นพุทธบริษัทเบื้องต้นนี้ยังไม่มีปัญญาเป็นของตนเอง ใช้วิธีเชื่อปัญญาของพระพุทธเจ้าแทนจริงๆ สิ่งที่เขาเชื่อ สิ่งที่เขามั่นใจนั้นก็คือปัญญานั้นเอง แต่ไม่ใช่ปัญญาของตัวเอง เป็นปัญญาของพระพุทธเจ้า ศรัทธานี้เลยมีชื่อเรียกพิเศษขึ้นมา เรียกว่า **ตถาคตโพธิศรัทธา**

ตถาคต คือ พระพุทธเจ้าของเรานั้นแหละ
โพธิ คือ การตรัสรู้ ปัญญาตรัสรู้ ศรัทธา หรือ
เชื่อมั่นในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าว่า
เพราะเหตุดังนี้ๆ พระผู้มีพระภาค พระองค์นั้น
เป็นพระอรหันต์ เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดย
พระองค์เอง เป็นต้น อย่างที่พวกเราสวดกัน
เป็นประจำนั่นเอง ศรัทธาของปุถุชนทั่วไป
หมายถึงเชื่อในปัญญาของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่
เชื่อคนโน้นเชื่อคนนี่ เชื่อหลวงพ่อรูปโน้น
เชื่อรูปนี้ เชื่อคนนั้นว่าอย่างนี้ เชื่อคนนี่
ว่าอย่างนั้น อย่างนี้ไม่ใช่ศรัทธาที่ถูกต้อง
แม้ว่าอาจจะเป็นศรัทธาคือธรรมะฝ่ายดีก็ตาม
แต่ยังไม่เป็นศรัทธาที่พระพุทธเจ้าให้สร้างขึ้น
ศรัทธาที่พระพุทธเจ้าให้สร้างขึ้นคือ เชื่อปัญญา
ตรัสรู้ของพระตถาคต เชื่อปัญญาคือมั่นใจใน
ปัญญา

จะมีความเชื่อมั่นก็ด้วยการเรียนธรรมะ
นี่แหละ ศีกาธรรมะ เพราะธรรมะนี้เป็นสิ่งที่
พระพุทเจ้าไปตรัสรู้เข้า เมื่อศึกษาเรียนรู้แล้ว
ก็เชื่อมั่นว่าเป็นอย่างนั้นแหละ เชื่อว่าทำดีได้ดี
ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อมั่นในปัญญาตรัสรู้ของ
พระพุทเจ้า คือเชื่อมั่นในหลักธรรมที่พระองค์
เอามาสอนนั้นแหละ เพราะหลักธรรมที่
พระองค์ทรงนำมาสอนนั้น เป็นหลักธรรมที่
ตรัสรู้ด้วยปัญญา แล้วเอามาบอก แสดง บัญญัติ
แต่งตั้ง เปิดเผย และทำให้ง่ายๆ เมื่อฟังแล้ว
ก็มีศรัทธาในคำสอนอันนั้น ในหลักธรรมอันนั้น
แหละ เชื่อมั่นว่ามาจากการตรัสรู้ เป็นความจริง
แบบนั้นแหละ

ศรัทธาที่ถูกต้องในแบบพวกปุถุชน ไม่ใช่
เชื่อคนโน้น ไม่ใช่เชื่อคนที่เขาทำดี ถามว่าเชื่อ

คนทำดีแล้วเป็นศรัทธาใหม่ เป็นเหมือนกัน
แต่ไม่ใช่ศรัทธาในแบบที่พระพุทธเจ้าให้เราทำ
ไม่ใช่แบบที่ถูกต้อง ไม่ใช่แบบที่จะทำให้เกิด
ปัญญา ศรัทธาที่เป็นตัวเชื่อมโยงให้เรา
ทั้งหลายเกิดปัญญา ก็คือเชื่อปัญญาตรัสรู้
ของพระพุทธเจ้า เชื่อตัวปัญญานั้นเอง โดย
ผ่านหลักธรรมต่างๆ พระพุทธเจ้าตรัสว่า อันนี้
ไม่ดี เราก็เชื่อมั่นว่าไม่ดีจริงๆ เชื่อปัญญาตรัสรู้
ของพระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสว่าอริยมรรค
มีองค์แปดนี้ เป็นทางที่ทำให้ถึงความพ้นทุกข์
เราก็มั่นใจอย่างนั้นจริงๆ พวกปุถุชนก็ยังไม่เคย
มีอริยมรรคมีองค์แปดสักคนหรอก ยังไม่พ้น
ทุกข์หรอก ตอนนี้อยู่ที่เต็มทีทีเดียว แต่ก็
เชื่อมั่นว่าอันนี้แหละใช่ เชื่อปัญญาตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้า

เรียนธรรมะหมวดโน้นหมวดนี้ แล้วก็
มั่นใจว่าเป็นอย่างนั้นแหละ โลกนี้เป็นทุกข์
เราก็เชื่อ นี่เรียกว่ามั่นใจหรือศรัทธาในปัญญา
ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั่นเอง เรียกตามชื่อ
ก็ว่า ตถาคตโพธิศรัทธา ในพระสูตรต่างๆ
พระพุทธเจ้าทรงแสดงศรัทธาชนิดนี้เป็นอันมาก
ถ้าไปอ่านในพระไตรปิฎก เริ่มต้นตั้งแต่ตอนที่
พระองค์จะประกาศศาสนา พระองค์ก็มา
พิจารณา ก่อนจะแสดงธรรมะ ก็พิจารณาว่า
ธรรมะที่เราตรัสรู้แล้วนี้ มีความลึกซึ้ง เห็นได้ยาก
รู้ตามได้ยาก เป็นของประณีต ละเอียดอ่อน
อันบัณฑิตเท่านั้นจะรู้ได้ ส่วนคนทั่วไปที่
ติดอกติดใจ เพลิดเพลินหมกมุ่นอยู่ในอภีย์
รู้ได้ยาก พระองค์ก็น้อมพระทัยไปในทางที่จะไม่
แสดงธรรม พอเป็นอย่างนั้นแล้ว สหัมบดีพรหม
ก็มาอาราธนา พระพุทธเจ้าทรงมองดู สัตว์โลก

ที่มีอินทรีย์แตกต่างกัน แล้วก็ตกลงพระทัย
ที่จะแสดงธรรม พระองค์ก็กล่าวคาถาขึ้นมา
เบื้องต้นว่า

สัตว์ทั้งหลายเหล่าใดจะฟัง จงปล่อย
ศรัทธาเถิด

เราได้เปิดประตูมตะแก่สัตว์ทั้งหลาย
เหล่านั้นแล้ว^๒

สัตว์ใดที่ต้องการฟัง ก็จงปล่อยศรัทธามา
หมายถึง คนที่ต้องการฟังธรรม มีความเลื่อมใส
เชื่อปัญญาตรัสรู้ พระองค์ทรงเปิดประตูมตะ
แก่สัตว์เหล่านั้น ถ้าไม่เชื่อเสียก่อนแล้ว เป็น
คนมีทิฏฐิมานะ มีความเห็นอย่างโน้นอย่างนี้
คอยคิดขัดแย้ง ก็จะมีปัญหาได้ ฉะนั้น เวลา
ฟังธรรมก็ต้องปล่อยศรัทธา ปล่อยความเชื่อมั่น

^๒ ส.ส. ๑๕/๑๗๒/๒๓๒ พรหมยาจนสูตร

ออกมาว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ได้ตรัสรู้ รู้แจ้ง ทั้งโลกนี้และโลกอื่น แล้วก็เอามาบอกมาสอน เราก็มาเรียน พิจารณาดู ให้เกิดความเข้าใจ แล้วดำเนินตามทางนี้ นี่ในตอนก่อนแสดงธรรม พระองค์ก็ตรัสถึงศรัทธา

ต่อมา พระสูตรต่างๆ ที่มีเรื่องพระภิกษุ ออกบวชก็มีเรื่องศรัทธาทั้งนั้น เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นมาในโลกแล้ว พระองค์ก็ทรงแสดงธรรมะอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด สมบูรณ์พร้อมด้วยอรรถและพยัญชนะ พวกคบหิตต่างๆ ก็ได้ฟังธรรมะอันนั้น พอได้ฟังธรรมะ ก็ได้เกิดศรัทธา มีความเลื่อมใสในพระตถาคต เลื่อมใสเพราะ ได้ฟังธรรม นี่คือศรัทธาที่ถูกต้อง บางท่านก็มีศรัทธามาก เห็นว่าพระพุทธองค์ตรัสไว้นั้น

จริงทุกประการ ปฏิบัติตามแล้วเป็นพระอรหันต์
หมดจดจากกิเลส พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด
พ้นจากทุกข์ได้จริง จนเกิดความคิดว่าฆราวาส
นี้คับแคบ เป็นทางมาของธูลี ก็ออกบวช
เพราะศรัทธาในพระพุทธเจ้า ดังพระพุทธพจน์
ว่า

คหบดี บุตรคหบดี หรืออนุชนใน
ตระกูลใดตระกูลหนึ่งได้สดับธรรมนั้นแล้วเกิด
ศรัทธาในตถาคต เมื่อมีศรัทธาย่อมตระหนักรู้ว่า
“การอยู่ครองเรือนเป็นเรื่องอึดอัด เป็นทาง
แห่งธูลี การบวชเป็นทางปลอดโปร่ง การที่
ผู้ครองเรือนจะประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์
บริบูรณ์ครบถ้วนดุจสังข์ขัด ไม่ใช่ทำได้ง่าย
ทางที่ดีเราควรโกนผมและหนวด นุ่งห่มผ้า
กาสาหวัดสร้อยออกจากเรือนไปบวชเป็น

บรรพชิต”^๓

หลังจากได้ฟังธรรมแล้วก็เห็นว่า การประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์ มาทำแบบฆราวาสนี้มันยาก คือจะบรรลุเป็นพระอรหันต์ ในแบบฆราวาสนี้มันยาก เชื่อกันแล้วว่า ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และแสดงธรรมเป็นของจริงพระองค์เป็นพระอรหันต์ ทีนี้ จะเป็นอรหันต์ตามอย่างนั้น อยู่ในเพศฆราวาสมันทำยากก็เลยพากันออกบวช นี่เป็นศรัทธาในแบบปุถุชนทั่วไปที่กล่าวถึงในพระไตรปิฎกมากมาย ท่านเหล่านั้นก็ได้ฟังธรรม แล้วมีศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

พระพุทธองค์ทรงแสดงคุณสมบัติของพุทธบริษัท การเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดี การ

^๓ ที.สี ๙/๑๙๑/๖๔ สามัญญผลสูตร

ได้ทรัพย์ที่จะเป็นประโยชน์ในภพหน้า ทรัพย์อันเป็นอริยทรัพย์ คุณสมบัติเหล่านี้ก็ล้วนมีศรัทธาเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นศรัทธาระดับปุถุชนทั้งนั้น คือเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าว่า เพราะเหตุดังนี้ๆ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง เป็นต้น คือเชื่อว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้จริงๆ และธรรมะที่พระองค์นำมาแสดงก็แสดงจากการตรัสรู้

คุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกาที่ดี มีอยู่ ๕ ข้อ ข้อที่ (๑) ก็มีศรัทธา (๒) มีศีล (๓) เป็นพวกมุ่งกรรม ไม่มุ่งมงคล (๔) ไม่แสวงหาเขตบุญนอกศาสนา (๕) ทำอุปการะแก่ศาสนาพระพุทธศาสนา^๔

^๔ คุรยลละเอียตใน อ.ปญจก. ๒๒/๑๗๕/๒๙๓ จันฑาลสูตฺร

เริ่มต้นข้อที่ ๑ คือศรัทธา เชื่อปัญญาตรัสรู้
ของพระพุทธเจ้า หรือจะพูดถึงความถึงพร้อม
ที่เรียกว่าสัมปทา ความถึงพร้อมที่จะเป็นเหตุ
ให้ได้สมบัติในอนาคต สมบัติในกายภาคหน้า
ผู้ที่จะได้ประโยชน์ในกายภาคหน้า ก็ต้องมี
ความถึงพร้อมอยู่ ๔ ประการ เรียกว่า
สัมปทา ๔ มีสัทธาสัมปทา สीलสัมปทา
จาคสัมปทา และปัญญาสัมปทา สัทธาสัมปทา
ก็คือเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
ดังพระพุทธพจน์ว่า

สัทธาสัมปทา เป็นอย่างไร

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้มีศรัทธา เชื่อ
ปัญญาตรัสรู้ของตถาคตว่า “แม้เพราะเหตุนี้
พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์
ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อม

ด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปได้ รู้แจ้งโลก
เป็นสารถิฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม
เป็นศาสดาของเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย
เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค” นี้
เรียกว่า สัทธาสัมปทา^๕

เหตุปัจจัยที่เป็นไปเพื่อทำให้เกิดปัญญา
ธรรมะที่เป็นกองหนุนปัญญามี ๕ อย่าง
มีอะไรบ้าง ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา
ศรัทธา คือ เชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
อยู่ข้างหน้า อันนี้เรื่องศรัทธาของพวกที่ยังเป็น
ปุถุชน ที่ยังไม่ได้บรรลุธรรมเป็นพระอริยเจ้า

ถ้าจะเป็นอุบาสกอุบาสิกา เป็นพวกที่
อยู่ใกล้ชิด เป็นพวกที่ถือว่าอยู่ทางข้าง
พระพุทธศาสนา ก็เริ่มต้นที่ศรัทธา คือเชื่อ

^๕ อังคก. ๒๑/๖๑/๑๐๑ ปัตตกัมมสูตร

ปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ท่านทั้งหลาย
ก็จะเห็นชัดว่า ศรัทธาตามแบบคำสอนของ
พระพุทธเจ้า หรือว่าศรัทธาที่ถูกต้องนี้ไม่ใช่
ศรัทธาที่คน แต่เป็นศรัทธาในปัญญา คือ
เชื่อมั่นในปัญญาของพระพุทธเจ้า เหมือนกับ
เรามีผู้นำอยู่คนหนึ่ง ซึ่งผู้นำของพวกเรานี้
ก็คือพระพุทธเจ้า ทีนี้เราก็เชื่อปัญญาของผู้
นำ เชื่อความรู้ของผู้นำ พระองค์มีปัญญาตรัสรู้
ธรรมะแล้ว เราก็เชื่อปัญญา มีความมั่นใจใน
ปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า นี่เป็นตัวศรัทธา
ที่ถูกต้องในทางพุทธ

นอกจากปุถุชนเต็มขั้นที่ยังไม่ได้ฝึกจิต
จะต้องมีศรัทธาแล้ว แม้แต่ผู้ที่มาปฏิบัติธรรม
ที่จะเป็นไปเพื่อการตรัสรู้ ศรัทธาก็ยังเป็น
ตัวนำ เป็นกองหนุนในการที่จะช่วยให้ถึง
การตรัสรู้เช่นกัน คุณสมบัติที่จะวัดผลว่าจะ

ตรัสรู้ได้ช้า จะตรัสรู้ได้ไว ธรรมะหมวดอินทรีย์
หมวดดพละ ก็มีศรัทธาอยู่ข้างหน้าเป็น*สัทธินทรีย์*
สัทธาพละ ศรัทธาเหล่านี้ก็เหมือนเดิม
นั่นแหละ คือเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
ดังพระพุทธพจน์ว่า

สัทธินทรีย์ เป็นอย่างไร

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มี
ศรัทธา เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของตถาคตว่า
แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น
เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ
เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี
รู้แจ้งโลก เป็นสารถิฝีกผู้ที่ควรฝีกได้อย่าง
ยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์
ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มี
พระภาค^๖

^๖ ส.ม. ๑๙/๔๗๙/๒๘๗ ปฐมวิภังคสูตร

พวกที่อินทรีย์แก่กล้าก็บรรลุได้ไว อินทรีย์อ่อนก็บรรลุได้ช้า เพราะฉะนั้น ยิ่งเชื่อมั่นมั่นใจในปัญญาของพระพุทธเจ้ามากเท่าไร ก็เป็นคุณสมบัติที่บ่งบอกความก้าวหน้าสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม ศรัทธาเป็นคุณสมบัติอันแรกอยู่เสมอที่ต้องพิจารณา ถ้าปฏิบัติแล้ว ศรัทธาลดลง ก็แสดงว่าผิด ถ้ามีความมั่นใจในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเพิ่มขึ้น ชัดเจนขึ้น มั่นคงขึ้น ก็ถูกต้อง และศรัทธานี้ก็เป็นอันเดียวกันกับผู้ที่ยังไม่ได้ฝึกนั่นเอง คือเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เรียกว่า ตถาคตโโพธิศรัทธา

ศรัทธาระดับที่หนึ่ง ระดับปุถุชน สำหรับพวกเราทั่วไป คือเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเท่านั้นแหละ ง่ายๆ อย่างนี้ นี่คือ

ศรัทธาที่ถูกต้อง ถ้าเป็นศรัทธาในคนโน้นคนนี้ ถึงแม้ว่าตัวศรัทธานี้จะเป็นของดี แต่ยังไม่ถูก ยังไม่เป็นไปเพื่อปัญญา ยังไม่เป็นไปเพื่อความ พ้นทุกข์ ถ้าศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของ พระพุทธเจ้า นี่จึงจะเป็นไปเพื่อเกิดปัญญา เป็นไปเพื่อจะทรมเทกำลังความเพียรประพฤติ ปฏิบัติ ละชั่ว มาทำดี และทำจิตให้ผ่องใส หมดยอดจากกิเลส ด้วยการเจริญอริยมรรค ต่อไป

พระพุทธองค์ตรัสว่า สิ่งนี้มันไม่ดี เราก็ เชื่อมันว่ามันไม่ดีจริงๆ เพราะพระองค์ตรัสรู้มา ไม่ใช่เรารู้อเอง เรามั่นใจปัญญาของพระพุทธเจ้า ก็จะมี ความเพียรเพื่อที่ละสิ่งไม่ดี พระองค์ ตรัสว่า สิ่งนี้ดี เรามีศรัทธา มั่นใจในปัญญาตรัสรู้ ก็เป็นไป ได้ที่จะมีความเพียรทำตาม พระองค์ ทรงสอน การจะบรรลุธรรมได้ต้องมีคุณสมบัติ

อันนี้ๆ เราเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
เราก็ทำคุณธรรมเหล่านั้นเพิ่มเติมขึ้นมา ทำ
อย่างนี้ๆ จะทำให้เกิดปัญญา เกิดวิชา จะ
ทำให้เป็นพระอริยเจ้า ตอนนี้อายังไม่เป็น ยัง
ไม่เคยเป็น ถ้าไม่มีศรัทธา มันก็ทำไม่ได้ หรือ
ทำไปก็ยากๆ ยากๆ ไม่ลงทุนลงแรงอย่างเต็มที่
กลัวมันจะไม่ได้ กลัวมันจะผิด แต่ถ้าเชื่อปัญญา
ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระองค์ว่าทำอย่างนี้
เราก็ทำตาม ผลมันยังไม่เกิด ยังไม่มีใครรับรอง
แต่อาศัยศรัทธา เชื่อปัญญาตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้า ก็เป็นไปได้ที่จะเกิดฉันทะ เกิด
ความเพียรขึ้น นี่จึงเป็นศรัทธาที่ถูกต้อง

ศรัทธานี้ก็จะมีอาการออกมาในลักษณะ
มั่นใจ เชื่อมั่น มั่นคง หยั่งลงในปัญญาตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้า ว่าพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์
เพราะเหตุดังนี้ๆ ทำอย่างนี้แล้วได้อย่างที่

พระองค์ทรงบอกทุกประการ ยิ่งมั่นใจมาก
เท่าไรก็เรียกว่ามีศรัทธาเยอะเท่านั้น ทำไม
จึงเรียกว่าศรัทธา ก็เพราะว่าไม่ใช่ปัญญาของ
ตนเอง เป็นความมั่นใจ ความเชื่อพระพุทธเจ้า
ว่าอย่างนี้ๆ ถ้าเชื่อ ถ้ามั่นใจ ก็จะได้ปฏิบัติ
ยิ่งๆ ขึ้นไป ถ้าไม่เชื่อ คงไม่มีทางก้าวหน้า
คงไม่มีทางได้ปัญญา

ศรัทธาลักษณะเช่นนี้ จัดเป็นความเห็น
ถูกระดับโลกียะ เป็น**สัมมาทิฏฐิ**ระดับที่เป็น
ส่วนของบุญ ก่อให้เกิดการกระทำกรรมที่ดี
และเป็นเครื่องอาศัยทำให้เกิดปัญญาชั้นสูง
ต่อไป ดังพระพุทธพจน์ว่า

*สัมมาทิฏฐิที่ยังมีอาสวะ เป็นส่วนแห่งบุญ
ให้ผลคืออุปรี เป็นอย่างไร*

คือ ความเห็นว่า “(๑) ทานที่ให้แล้ว
มีผล (๒) ยัญที่บูชาแล้วมีผล (๓) การเช่นสรวง
ที่เช่นสรวงแล้วมีผล (๔) ผลวิบากแห่งกรรม
ที่ทำได้และทำชั่วมี (๕) โลกนี้มี (๖) โลกหน้ามี
(๗) มารดามีคุณ (๘) บิดามีคุณ (๙) สัตว์ที่เป็น
โอปปาติกะมี (๑๐) สมณพราหมณ์ ผู้ประพฤติ
ปฏิบัติชอบ ทำให้แจ้งโลกนี้และโลกหน้า
ด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง
ก็มีอยู่ในโลก” นี้เป็นสัมมาทิฏฐิที่ยังมีอาสวะ
เป็นส่วนแห่งบุญ ให้ผลคืออุปธิ^๗

สัมมาทิฏฐิข้อที่ ๑๐ นั้นเองมีผลต่อเนื่อง
มาสู่ตถาคตโพธิศรัทธา จึงกล่าวได้ว่า ผู้ที่มี
ความเห็นถูกต้อง จะมีความเชื่อมั่นในปัญญา
ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

^๗ ม.อ. ๑๔/๑๓๖/๑๗๖ महाजित्तारीसुत्तर

คุณสมบัติต่างๆ ของพวกปุถุชน เริ่มตั้งแต่เป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดี จนกระทั่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรมจึงเริ่มต้นที่ศรัทธาก่อนเสมอ ทั้งๆ ที่ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ไม่ให้พิจารณาเริ่มที่ปัญญา ให้เริ่มที่ศรัทธา ดูว่ามีศรัทธาหรือเปล่าเป็นอันดับแรก พวกที่เน้นปัญญามากเกินไป ชอบไปคิดพิจารณาเอาเอง อันนี้ใช้ไม่ได้ จะไม่มีเกิดปัญญา เกิดแต่ทิฏฐิและความเห็นยึดถือต่างๆ ดีไม่ดีก็เพี้ยนไป ท่านจึงให้ดูความมั่นใจในคำสอนของพระพุทธเจ้า เชื่อปัญญาตรัสรู้ พระพุทธองค์ตรัสอย่างไร ต้องเป็นจริงอย่างนั้น พูดภาษาเราคือ ไม่ต้องคิดมาก ไม่ต้องมีเหตุผลอะไรมาก ถ้าจะเป็นเหตุผลในแบบธรรมะก็คือหาเหตุผลเพื่อจะทำให้เกิดศรัทธา เชื่อพระพุทธเจ้าได้

อย่างเต็มที่ อย่างนี้ไม่ว่ากัน แต่จะไปหาเหตุผล
ทำนองค้ำไปค้ำมาแบบพวกคิดมากก็จะได้
อะไร อย่างนั้นจะมีปัญหาเยอะ ง่ายๆ ก็คือ
พระองค์ตรัสอย่างไรก็เป็นจริงอย่างนั้น สิ่งไหน
ที่เรายังไม่เข้าใจชัดก็วางไว้ก่อน เอาอันที่เข้าใจ
ชัดมาปฏิบัติก่อน แล้วก็เข้าใจยิ่งๆ ขึ้นไป
ศรัทธาก็จะมากขึ้นตามลำดับ นี่เป็นศรัทธา
ระดับที่หนึ่งเรียกว่า ตถาคตโพธิศรัทธา เป็น
ศรัทธาระดับปุถุชน มั่นใจในปัญญาตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้า

เราทั้งหลายที่เป็นปุถุชนนี้ ควรทำศรัทธา
เช่นนี้ให้มีขึ้น เพราะเป็นคุณสมบัติข้อแรกเลย
การจะทำให้มีขึ้นก็ต้องพึงธรรมเยอะๆ นั่นแหละ
พึงเหตุผลของธรรมะจนกระทั่งมั่นใจว่าเป็น
อย่างนั้น ถ้ามั่นใจว่าเป็นอย่างนั้น เรียกว่าเชื่อ

ปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ถ้ายังไม่ค่อย
มั่นใจ ยิ่งยึกๆ ยักๆ อยู่ ก็แสดงว่ายังไม่เชื่อ
เมื่อไม่เชื่อแล้ว จะทำความเพียรให้เต็มที่
มันก็เป็นไปไม่ได้ จึงไม่เจริญก้าวหน้า ดังนั้น
หลักธรรมต่างๆ ที่เป็นคุณสมบัติของพุทธบริษัท
จึงเริ่มต้นที่ศรัทธา เมื่อมีศรัทธาก็จะเข้าไป
ฟังธรรม นำไปปฏิบัติ จนจบที่ปัญญา หาก
ไม่มีศรัทธาแล้ว ก็จะขาดการฟังธรรม และ
ห่างออกไปจากธรรมวินัยนี้ ดังพระพุทธพจน์
ว่า

ภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล่าวการบรรลु
อรหัตตผลด้วยขั้นเดียวเท่านั้น แต่การบรรลุ
อรหัตตผล ย่อมมีได้ด้วยการบำเพ็ญสิกขา
โดยลำดับ ด้วยการบำเพ็ญกิริยาโดยลำดับ
ด้วยการบำเพ็ญปฏิบัติโดยลำดับ

การบรรลุอรหัตตผล ย่อมมีได้ด้วยการ
บำเพ็ญสิกขาโดยลำดับ ด้วยการบำเพ็ญกิริยา
โดยลำดับ ด้วยการบำเพ็ญปฏิบัติโดยลำดับ
เป็นอย่างไร

คือ กุลบุตรในศาสนาี้ เกิดศรัทธาแล้ว
ย่อมเข้าไปหา เมื่อเข้าไปหาย่อมนั่งใกล้ เมื่อ
นั่งใกล้ย่อมเจียโลตลงสดับ เจียโลตลงสดับ
แล้วย่อมฟังธรรม ครั้นฟังธรรมแล้วย่อม
ทรงจำไว้ ย่อมพิจารณาเนื้อความแห่งธรรม
ที่ทรงจำไว้แล้ว เมื่อพิจารณาเนื้อความอยู่
ธรรมทั้งหลายย่อมควรเพ่งพินิจ เมื่อมีการ
เพ่งพินิจธรรมอยู่ ฉันทะย่อมเกิด กุลบุตรนั้น
เกิดฉันทะแล้ว ย่อมอุตสาหะ ครั้นอุตสาหะแล้ว
ย่อมไตร่ตรอง ครั้นไตร่ตรองแล้ว ย่อมอุทิส
กายและใจ เมื่ออุทิสกายและใจแล้ว ย่อม

ทำให้แจ้งสัจจะอันยอดเยี่ยมด้วยนามกาย
และเห็นแจ่มแจ้งสัจจะอันยอดเยี่ยมนั้นด้วย
ปัญญา

ภิกษุทั้งหลาย ถ้าครุฑธาไม่มี การเข้าไป
หา การนั่งไกล การเจียโสตกลงสดับ การ
ฟังธรรม การทรงจำธรรม การพิจารณา
เนื้อความ ความเพ่งพินิจธรรมฉันทะ อุตสาหะ
การไตร่ตรอง และการอุทิศกายและใจก็ไม่
เธอทั้งหลายเป็นผู้ปฏิบัติพลาด เป็นผู้ปฏิบัติผิด
โมฆบุรุษเหล่านี้ได้ก้าวออกไปจากธรรมวินัยนี้
ไกลเท่าไร

^๘ ม.ม. ๑๓/๑๘๓/๒๑๒-๓ กิฎาสิริสูตร

๕. ศรัทธาของพระอริยเจ้า

ต่อไปศรัทธาระดับที่สอง หลังจากที่มีศรัทธาระดับที่หนึ่งแล้วก็มาฝึกคุณธรรมต่างๆ ฝึกความเพียร ฝึกสติ ฝึกสมาธิ ฝึกปัญญา ตามหลักสติปัฏฐาน ๔ เป็นต้น นอกจากศรัทธาแล้วยังมีคุณสมบัติอื่นๆ ต้องทำขึ้นมา แต่ศรัทธานี้เป็นอันแรก ที่วัดความสำเร็จในเบื้องต้น พอฝึกหัดคุณสมบัติต่างๆ ตามวิธีที่พระพุทธองค์สอนไว้ไปถึงระดับหนึ่ง ก็จะได้บรรลุเป็นพระอริยเจ้าระดับโสดาบัน ศรัทธาก็เต็มสมบูรณ์ ศรัทธาอันนี้ก็เลยจัดเป็นระดับที่สอง

ศรัทธามีสองระดับ ศรัทธาระดับปุถุชน กับศรัทธาระดับอริยเจ้า ระดับอริยเจ้าเป็นศรัทธาของพระโสดาบัน เป็นศรัทธาที่เกิดขึ้น

เนื่องจากได้เห็นธรรมะตามที่พระพุทธเจ้า
ตรัสไว้แล้ว เลิกสงสัยแล้ว จึงเป็นศรัทธา
ที่ยั่งยืนอย่างมั่นคงไม่หวั่นไหว คุณสมบัติ
ของพระโสดาบัน มีเรื่องศรัทธาอยู่ ๓ ข้อ อีก
ข้อหนึ่งก็เป็นเรื่องศีลหรือเรื่องจาคะ เราคง
ได้ยินบ่อยๆ

คุณสมบัติของพระโสดาบันมีอยู่ ๔ ข้อ
เป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถบอก
ตนเองได้ว่าเป็นโสดาบัน เป็นผู้แน่นอนแล้ว
คือเป็นผู้มีความเลื่อมใสอันยั่งยืนไม่หวั่นไหว
ในคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม
คุณของพระสงฆ์ และเป็นผู้มีศีลบริบูรณ์
ดังพระพุทธพจน์ว่า

ธรรมบรรยายชื่อธรรมาทาสที่
พระอริยสาวกผู้ประกอบแล้ว เมื่อหวังพึง

พยากรณ์ตนเองได้ว่า เรามีนรกสิ้นแล้ว
มีกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรต
สิ้นแล้ว มีอบาย ทุกคติ และวินิบาตสิ้นแล้ว
เราเป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอน
ที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า เป็นอย่างไร

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอัน
ไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้
พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์
ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อม
ด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก
เป็นสารathiผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม
เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอัน
ไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรม
เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว
ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบ
ด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามา
ในตน อັນวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอัน
ไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของ
พระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง
ปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล
๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของ
พระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำ
มาถวาย ควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่
ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญ
อันยอดเยี่ยมของโลก

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ
ไม่ขาด ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย
เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกค้นหาและ
ทิวฏฐิครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ

อานนท์ นี้แล คือ ธรรมบรรยายชื่อ
ธรรมาทาส ที่อริยสาวกผู้ประกอบแล้ว เมื่อ
หวังก็พึงพยากรณ์ตนเองได้ว่า เรามีนรกสิ้นแล้ว
มีกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรต
สิ้นแล้ว มีอบาย ทุกคติ และวินิบาตสิ้นแล้ว เรา
เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอน
ที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า^๙

ศรัทธาไม่เหมือนกับศรัทธาแบบปุถุชน
ศรัทธาแบบปุถุชนนี้ เชื่อมมั่นในปัญญาตรัสรู้
ของพระพุทธเจ้า แต่ตอนเป็นพระโสดาบันนี้

^๙ ถึ.ม. ๑๙/๑๐๐๖/๕๐๙ ตติยคิณฺฆกาฯสถสุตฺร

มีความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในคุณของพระพุทธเจ้า
เป็นต้น หยั่งลงไปของคุณ เนื่องจากมีปัญญา
เห็นธรรมแล้ว เป็นพยานด้วยตนเองแล้ว
อาศัยปัญญาที่เห็นธรรมนั่นเอง ก็เลยหยั่งลง
อย่างมั่นคงในคุณของผู้แสดงธรรม คุณของ
พระธรรม และคุณของผู้ที่ปฏิบัติตรงตามธรรม
ลักษณะไม่เหมือนกัน ปุถุชนเชื่อปัญญาตรัสรู้
ของพระพุทธเจ้า เชื่อปัญญา มั่นใจในปัญญา
ส่วนระดับพระอริยเจ้านี้ เป็นความเลื่อมใส
อันไม่หวั่นไหวในคุณของพระพุทธเจ้าเลย
เพราะว่าท่านมีปัญญาเห็นสิ่งที่พระพุทธเจ้า
แสดงไว้ คือได้เห็นอริยสัจเหมือนที่พระพุทธเจ้า
ตรัสเอาไว้ ได้เห็นนิพพานเป็นครั้งแรกแล้ว
ส่วนพวกปุถุชนนี้ยังไม่เห็น ยังไม่เคยมี
อริยมรรค ต้องเชื่อไว้ก่อน เชื่อปัญญา ส่วน

พระโสดาบันนี้เป็นความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหว
ในพระพุทธเจ้าว่า พระองค์มีคุณอย่างนั้น
จริงๆ ไม่หวั่นไหวเลย เนื่องจากมีปัญญา
ระดับหนึ่ง แต่ปัญญายังไม่สมบูรณ์ นี่เป็น
คุณสมบัติข้อที่หนึ่ง

คุณสมบัติข้อที่สอง ก็เป็นศรัทธา
เหมือนกัน มีความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวใน
คุณของพระธรรม เพราะท่านได้เห็นธรรม
มีปัญญารู้ธรรม ไม่เหมือนกับพวกปุถุชน
ปุถุชนมีศรัทธาอยู่ประเดี๋ยวเดียว คือศรัทธา
เชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ส่วน
พระอริยเจ้ามีศรัทธาอยู่สามเรื่อง คุณสมบัติ
ข้อที่สาม เป็นผู้มีความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหว
ในพระสงฆ์ ว่าพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง
ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติสมควรอย่างนี้ๆ เหมือนที่
เราสวดกัน

ความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวของ พระอริยเจ้า หรือเรียกว่าศรัทธาที่สมบูรณ์นี้ มีอยู่สามเรื่อง คือเลื่อมใสไม่หวั่นไหวใน พระพุทธเจ้า เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรม เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ ไม่หวั่นไหวใน พระพุทธเจ้าว่า พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบและคุณธรรมอื่นๆ ว่าเป็น อย่างนั้นจริงๆ ไม่มีเป็นอย่างอื่นไปได้ ไม่หวั่นไหว ไม่โยกเยกโอนเอนไป ไม่ว่าจะด้วย เหตุใดก็ตาม เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า ธรรมะอันพระผู้มีพระภาคนั้นตรัสเอาไว้ดีแล้ว เป็นต้น จนกระทั่งวิญญูชนรู้ได้เฉพาะตน เป็นผู้ที่มีศรัทธามั่นคง เลื่อมใสไม่หวั่นไหว ในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกที่เป็นโอรสของ พระพุทธเจ้า เกิดจากพระธรรม เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติสมควร เป็น

ผู้ที่ควรของบูชา ควรของต้อนรับ ควรแก่
ทักษิณา ควรกราบไหว้ทำความเคารพ เป็น
นาบุญของโลกอย่างนี้ๆ นี่เป็นศรัทธาระดับ
โสดาบัน

คุณสมบัติข้อที่สี่ ศิลที่พระอริยเจ้าท่าน
ชื่นชม ท่านรักใคร่พอใจ เป็นศิลปะที่เป็นไปเพื่อ
สมาธิ เป็นศิลปะที่รักษาด้วยวัตถุประสงค์ของศิลปะ
จริงๆ ไม่ใช่ศิลปะที่รักษาเพื่อให้ได้ทรัพย์ ให้ได้
ไปเกิดที่โน่นที่นี้ หรือเป็นศิลปะที่รักษาแล้วยึดว่า
เราเป็นผู้มีศิลปะ เป็นศิลปะของเรา ไม่ใช่อย่างนั้น
เป็นศิลปะที่บริสุทธิ์ล้วนๆ ปราศจากตัณหาและ
ทิฏฐิ เป็นศิลปะที่เป็นไปเพื่อสมาธิ เพื่อเป็นพื้นฐาน
ให้เกิดปัญญา มีวัตถุประสงค์เพื่อสมาธิและ
ปัญญา เรียกตามชื่อว่า อริยกันทศิลปะ ศิลที่
พระอริยเจ้ารักใคร่พอใจ ศิลที่พระอริยเจ้า

ท่านชื่นชม พุทธภาษาเราก็คือเป็นสิ่งที่ดีงาม
ในสายตาของพระอริยเจ้า ไม่ว่าจะชาตินี้หรือ
ชาติไหน ไม่ว่าจะที่นี่หรือที่ไหน พระอริยเจ้า
ท่านพอใจศีลเหล่านี้ มีศีลเหล่านี้อยู่ประจำจิต
ตลอดเวลา ทั้งชาตินี้และชาติหน้า

พวกปุถุชนรักษาศีล เป็นเรารักษาศีล
เราเป็นผู้มีศีล ยังมีความยึดถืออยู่ เนื่องจาก
ตนเองยังไม่ดี ก็ต้องรักษาดี ยังไม่มีพื้นฐานที่
ถูกต้อง ก็ไม่ดีนักในสายตาของพระอริยเจ้า
ถ้าเป็นอริยกัณฑ์ศีล เป็นพื้นฐานของพระอริยเจ้า
ดีในสายตาของพระอริยเจ้า ศีลก็เป็นศีลจริงๆ
เป็นไปเพื่อสมาธิที่ถูกต้อง ข้อนี้เป็นคุณสมบัติ
ของพระโสดาบัน

พระโสดาบันท่านมีปัญญาเห็นอริยสัจ
ได้รู้ปฏิจจนสมุพบาทระดับหนึ่งแล้ว มีปัญญา

ระดับหนึ่ง ทำให้มีศรัทธาที่หยั่งลง เชื่อมมัน
ไม่หวั่นไหวในพระพุทธรเจ้า พระธรรม และ
พระสงฆ์ นี่เป็นศรัทธาระดับโสดาบัน เป็น
ความ่องใสไม่หวั่นไหวคือพระโสดาบันนี้ได้
เห็นธรรมะ ได้รู้ธรรมะ รู้เรื่องความไม่มีตัว
ไม่มีตน ได้ความรู้ระดับหนึ่งแล้ว ก็เลสยัง
ไม่หมด ปัญญายังไม่เต็มที มีปัญญาระดับหนึ่ง
พอมีปัญญา ก็ทำให้ศรัทธานั้นเต็มทีบริบูรณ์
พอศรัทธาเต็มทีบริบูรณ์ ก็ไม่ต้องเชื่อผู้อื่นใน
คำสอนของพระศาสดา ไม่ต้องมีผู้อื่นเป็นปัจจัย
ในคำสอนของพระพุทธรเจ้า ไม่ต้องมีใครคอย
ชักจูงให้มานับถือ ถึงความหยั่งลงมั่นใจในคุณ
ของพระพุทธรเจ้า พวกปุถุชนต้องอาศัยมั่นใจ
ในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธรเจ้า ยังอาศัยอยู่
อาศัยธรรมะที่พระพุทธรเจ้าตรัสรู้ มาเรียน

มาศึกษา พิจารณาดู แล้วก็เชื่อว่าอันนั้นจริง คือเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า อะไรที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ก็ธรรมะนั้นแหละ เอาธรรมะนั้นมาเรียน มาศึกษา จนกว่าจะเชื่อ ถ้าเชื่อก็เรียกว่าเป็นปุถุชนที่ค่อนข้างดี ถ้ายังไม่เชื่อรู้สึกว่ายังไม่เชื่อตรงนั้นตรงนี้ ยังเป็นพวกคิดมากอยู่ ก็ยังเป็นปุถุชนที่ยังเลวอยู่มาก ยังไม่ถือว่าเป็นผู้ใกล้ ยังไม่ใช่อุบาสก อุบาสิกาที่ดี ถ้าเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดี เขาจะเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นคุณสมบัติข้อที่หนึ่ง ส่วนเชื่อแล้ว ตัวเองจะปฏิบัติได้แค่ไหนนั้นอีกเรื่องหนึ่ง ปฏิบัติได้ถึงระดับหนึ่งก็เป็นพระโสดาบัน ไม่ต้องเชื่อผู้อื่นในคำสอนของพระศาสดา มีศรัทธา มั่นคงไม่หวั่นไหว

ความเป็นพระโสดาบันนี้มีอานิสงส์
มากมายอย่างที่ท่านแสดงเอาไว้ เลิศกว่าเป็น
พระเจ้าจักรพรรดิ เลิศกว่าเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
เลิศกว่าเป็นเทวดาชั้นดาวดึงส์ ทำไมไม่เป็น
เช่นนั้น เพราะพระเจ้าจักรพรรดิ ถึงแม้จะเป็น
ผู้ทรงธรรม ตายจากมนุษย์แล้วก็ไปสวรรค์ชั้น
ดาวดึงส์ ตายจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ก็ยังไม่
แน่นอน ไม่พ้นจากอภายได้ ส่วนพระโสดาบัน
แม้จะไม่ค่อยมีอะไรนัก ถ้าเป็นพระโสดาบัน
ที่เป็นพระภิกษุ ยังต้องบิณฑบาตเลี้ยงชีพ
ไม่ค่อยมีอะไรอย่างเขา แต่ก็ไม่มีทางตกอภาย
ปิดอภายได้ พระโสดาบันก็เลยเลิศกว่าอันอื่น
เลิศกว่าสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ เลิศกว่า
สมบัติของเทวดาต่างๆ พระพุทธเจ้าก็ยกย่อง
มาก จนกระทั่งเลิศกว่าพวกที่ไปเกิดเป็นพรหม

พวกที่เป็นผู้สอนสมาธิ ให้คนไม่มีกามราคะ
ไม่ติดข้องในกาม แล้วไปเกิดเป็นพรหม ก็ถือว่า
ว่ามีประโยชน์มาก แต่ผู้พระโสดาบันไม่ได้
พระโสดาบันแม้จะมีกามราคะ แต่ไม่ตกอบาย
พวกที่ไปเกิดเป็นพรหม ไม่มีกามราคะก็จริงอยู่
แต่ไม่พ้นอบาย ตัวอย่างดังคาถาว่า

ปจฺพยา เอกฺรชฺเชน สคฺคสฺส คมเนน วา

สพฺพโลกาธิปจฺเจน โสตาปตฺติผลํ วร^{๑๐}

โสดาปัตติผลประเสริฐกว่าความเป็น
เอกราชในแผ่นดิน

กว่าการไปสู่สวรรค์ หรือกว่าความเป็น
ใหญ่ในโลกรทั้งปวง^{๑๑}

^{๑๐} ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๗๘/๔๘

^{๑๑} ส.ส. ๑๕/๗๓/๘๐ วิตตสูตร

นี่เป็นศรัทธาระดับที่สอง คือศรัทธาที่เป็นคุณสมบัติของพระโสดาบัน เป็นความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม และในพระสงฆ์ ต่อกันสูงกว่าพระโสดาบัน ไม่พูดเรื่องศรัทธาแล้ว พระโสดาบันนี้ศรัทธานั้นมาทำหน้าที่จนจบแล้ว พอจบตรงนี้แล้วไม่ใช่หมายความว่าท่านพระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์นี้จะไม่มีศรัทธา มีศรัทธานั้นแหละ แต่หน้าที่หมดเท่านั้นแล้ว ต่อกันก็ต้องเป็นหน้าที่ของธรรมะอื่นๆ ให้วิริยะ ให้สติ ให้สมาธิ โดยเฉพาะให้ปัญญาทำหน้าที่ต่อกัน ส่วนศรัทธาได้ทำหน้าที่ของตนเองมาจนจบที่เป็นโสดาบัน

ดังนั้น ศรัทธาที่ถูกต้องในพุทธศาสนา คือ ศรัทธาที่เชื่อมโยงมาสู่ปัญญา โดยทำหน้าที่

ถึงที่สุดตอนเป็นพระโสดาบัน เพื่อให้มีความ
มั่นใจได้ ปลอดภัย ไว้วางใจได้ ทำให้เชื่อมั่น
ได้ว่า บุคคลนั้นเป็นผู้ที่แน่นอน ไม่มีทางตกต่ำ
จะได้เป็นพระอรหันต์ในภายหน้าแน่นอน

ศรัทธาที่เป็นตัวจุดประกาย เป็น
จุดเริ่มต้นเพื่อจะได้ฝึกตัวเอง ให้โอกาสแก่
ตนเองที่จะได้ฝึกเรื่องที่ยังไม่เคยฝึกได้เห็นใน
สิ่งที่ไม่เคยเห็น ได้มีในสิ่งที่ยังไม่เคยมี ได้เป็น
ในสิ่งที่ยังไม่เคยเป็น **เห็นในสิ่งที่ไม่เคยคือเห็น**
อริยสัจ มีอริยทรัพย์ และได้เป็นพระอริยเจ้า
ถ้าไม่มีศรัทธา เราก็ไม่ได้ฝึก ไม่เชื่อมั่น
ก็ไม่ได้ทำ ไม่ได้ให้โอกาสตัวเอง ก็ใช้ชีวิตไป
วันๆ อย่างนั้น เมื่อมั่นใจในคำสอนของ
พระพุทธเจ้า ก็จะได้ให้โอกาสแก่ตัวเอง ได้ฝึก
ให้ได้อันที่ดีกว่าเดิม โดยเฉพาะแต่เดิมเป็น

ปุถุชน ฝึกให้เป็นโสดาบัน พอจบโสดาบัน
ศรัทธาก็หมดหน้าทีไป นี่เป็นลักษณะของ
ศรัทธาที่ถูกต้องในแบบพุทธ เชื่อมโยงระหว่าง
ระดับที่หนึ่งมาสู่ขั้นที่สอง ก็จบเท่านี้

๖. สรุปรูป

จากที่ได้บรรยายมา สรุปได้ว่า ศรัทธาที่ถูกต้องในทางคำสอนของพระพุทธเจ้ามี ๒ ระดับเท่านั้นเอง และไม่ยากด้วย สั้นนิดเดียว

ในเมืองไทยเรา เวลาเราพูดถึงศรัทธา วัดโน้น ศรัทธาวัดนี้ ศรัทธาหลวงพ่อรูปโน้น ศรัทธาหลวงพ่อรูปนี้ ศรัทธาอาจารย์โน้น ศรัทธาอาจารย์นี้ อย่างนี้ก็เป็นคำพูด อาจจะ เป็นศรัทธาจริงๆ หรือไม่เป็นก็ได้ ถ้าเป็น ศรัทธาจริงๆ ก็ต้องเป็นธรรมะที่เป็นฝ่ายดี เป็นโสภณะ ศรัทธาในอาจารย์ อาจารย์เป็นคนดี ศรัทธาในความดีที่เกิดขึ้นในตัวอาจารย์ อันนี้ถือว่าเป็นศรัทธาอยู่ แต่ยังไม่ถูกต้องนัก เพราะว่าไม่ได้เป็นไปเพื่อปัญญา ไม่ได้เป็นไป

เพื่อจะเป็นพระโสดาบัน ของดีก็เป็นของดี
แต่มันไม่ถูก ดีก็น่าจะถูก แต่ว่าบางทีไม่ถูกก็มี
ทางพุทธเราเป็นไปเพื่อพ้นทุกข์จึงเรียกว่าถูก
ถึงแม้จะดี แต่ไม่เป็นที่ไปเพื่อพ้นทุกข์ ก็ยัง
ถือว่าผิดอยู่ ศรัทธาก็เหมือนกัน เป็นของดี
เป็นโสภณะอยู่ แต่ถ้าไม่ถูก มันก็ดีเฉยๆ
แต่มันไม่ถูก ไม่เป็นที่ไปเพื่อพ้นทุกข์

บางคนใช้คำว่าศรัทธา แต่ไม่ใช่ศรัทธา
หรอก เป็นแต่คำพูดเฉยๆ ก็มี อย่างศรัทธา
เจ้าพ่อนั้น ศรัทธาเจ้าแม่นี้ อย่างนี้คงไม่ใช่
ศรัทธาแล้ว เพราะว่าเจ้าพ่อเจ้าแม่ก็ดี ที่ว่า
มีอำนาจมีอะไรต่างๆ เยอะแยะนั้น ไม่ใช่ที่ตั้ง
ของศรัทธา พวกนั้นเป็นที่ตั้งแห่งความหลง
ก็จะเป็นโมหะ เป็นความลุ่มหลงไป ถ้าเป็น
ศรัทธาในบุคคล ในกลุ่มที่ตั้งลงไป โดยที่ยัง
ไม่มีการพิจารณาก่อน นั่นก็เป็นแค่คำพูดเฉยๆ

ยังไม่ใช่ศรัทธาจริง ภาษาธรรมะท่านเรียกว่า
อริโมกข์ โดยส่วนใหญ่เมืองไทยเรานี่ คนไหน
ที่ดูท่าทางดิ่งมันคงลงไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
เขาจะถือว่าคนนั้นมีศรัทธามาก ศรัทธาสິงนี้
มาก โดยไม่โง่หัวเลย อันนี้ไม่ใช่ศรัทธา แต่เรียก
อริโมกข์ หมายถึง ความดิ่งลงไปในเรื่องใดสิ่งหนึ่ง

ศรัทธาที่พูดกันในภาษาไทยโดยทั่วไปนี้
ส่วนใหญ่ไม่ใช่ศรัทธาจริงๆ ถ้าเป็นแบบลุ่มหลง
อย่างนี้เป็นโมหะ เป็นความหลง เป็นอวิชชา
อวิชชานั้นแหละอาการเหมือนศรัทธาเลย
ที่จริงคือโง่ นั่นเอง ไม่รู้เรื่อง หลงนั่นเอง
อีกอันหนึ่งคือดิ่งลงไปเลย เรียกอริโมกข์ อันนี้
มีทั้งดี ทั้งไม่ดี ถ้าไปดิ่งลงไปในเรื่องที่ดี มันก็ดี
ดีแต่ไม่ถูก ถ้าดิ่งลงไปในฝ่ายไม่ดี ก็ไม่ดี
สิ่งไม่ดีคงไม่ต้องพูดเรื่องถูกไม่ถูกแล้ว

ศรัทธาที่เป็นตัวสภาวะจริงๆ เช่นว่า ศรัทธาในคุณงามความดี อันนี้ถูกต้อง เห็นคนอื่นเขาทำดีก็มีศรัทธา ไม่ใช่ศรัทธาในคนนะ ศรัทธาในคุณงามความดี อันนี้ก็ได้อยู่ แต่ยังไม่ถูกทางพุทธ ถ้าถูก ทางพุทธมีศรัทธาอยู่ ๒ ระดับ ระดับที่หนึ่งคือ ศรัทธาในแบบปุถุชน ศรัทธาในแบบปุถุชนนี้จะมีลักษณะเดียว คือ เชื่อมั่นปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เรียกว่า ตถาคตโพธิศรัทธา พวกปุถุชนมีศรัทธาได้ อันเดียว หมายความว่า ไปเรียนธรรมะ ศึกษา คำสอนของพระพุทธเจ้า เรียนเรื่องกรรมและ ผลของกรรม เรียนเรื่องนรกสวรรค์มาแล้ว ก็เชื่อมั่นว่า เป็นอย่างที่พระองค์แสดงไว้ นั้นแหละถูก พระพุทธเจ้าทรงสอนถูกแล้ว อริยมรรคมีองค์แปดเป็นทางที่ดี ที่เลิศ ทำให้ ถึงนิพพาน ทำให้พ้นทุกข์ เราก็เชื่อ มั่นใจ

นี่คือศรัทธาของปุถุชน ได้เท่านี้

ใครมีศรัทธาเชื่อปัญญาตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้า ก็เชื่อว่าเป็นอุบาสกอุบาสิกา
เป็นผู้อยู่ใกล้ชิตศาสนาแล้ว เป็นอุบาสก
อุบาสิกาที่ดี ใครมีมากก็เรียกว่ามีสัมปทา
มีความถึงพร้อมแล้วด้วยศรัทธา เป็นการ
ได้ทรัพย์ที่สำคัญในโลกนี้ ดังบาลีที่ว่า

สทุธิธ วิตตํ ปุริสสส เสฏฺฐํ

ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ

สจฺจํ หเว สาธุตโร รสํ

ปญฺญาชีโว ชีวิตมาหุ เสฏฺฐํ^{๑๒}

ศรัทธาเป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจที่ประเสริฐ
ของบุรุษในโลกนี้

^{๑๒} ส.ส. (บาลี) ๑๕/๗๓/๔๗

ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้วนำความสุข
มาให้

ลัจจะเท่านั้นเป็นรสที่ดีกว่ารสทั้งหลาย

บุคคลมีความเป็นอยู่ด้วยปัญญา
นักปราชญ์ทั้งหลายจึงกล่าวว่ามีชีวิต
ประเสริฐ^{๑๓}

ถ้าเชื่อมั่นใจในคำสอนพระพุทธเจ้า
ก็เป็นไปได้ที่จะงดเว้นสิ่งที่ไม่ดี กระทำสิ่งที่ดี
คุณธรรมอื่นๆ ทรัพย์อื่นๆ ก็จะได้ทำตาม
ตามกำลังความเพียรของตัวเอง นี่ก็สำหรับ
พวกปุถุชน แม้ยังไม่คิดปฏิบัติธรรมเพื่อถึง
ความพ้นทุกข์ ยังติดข้องและปรารถนาสมบัติ
ในโลก ก็ยังมีศรัทธาเป็นคุณสมบัติอยู่ข้างหน้า
เป็นคุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา เป็นคุณสมบัติ

^{๑๓} ส.ส. ๑๕/๗๓/๘๐ วิตตสูตร

ของผู้ที่อยู่ในโลก ได้ทำหน้าที่ของตนเอง
อย่างเหมาะสมถูกต้อง

แม้แต่จะแนะนำพ่อแม่ พระพุทธองค์
ตรัสว่าพ่อแม่นี้มีคุณมาก ตอบแทนอย่างไร
ก็ไม่หมด ให้แม่นั่งบ่าข้างหนึ่ง พ่อ นั่งบ่า
ข้างหนึ่ง ให้ถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ดูแลท่าน
อย่างดี อยู่ตั้งหนึ่งร้อยปีก็ทดแทนบุญคุณ
ไม่หมด วิธีการจะทดแทน ตอบแทนดีที่สุด
คือ ถ้าพ่อแม่ยังไม่มีศรัทธา แนะนำให้ท่าน
มีศรัทธา ให้ตั้งอยู่ในสัทธาสัมปทา นี่เป็น
ข้อแรกในการตอบแทนบุญคุณ คือแนะนำ
ท่านให้เชื่อในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
บาปหนักแล้ว ก็ให้กลับบาป บุญกุศลเป็นสิ่ง
ดีงาม ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ให้เชื่อมั่น
ให้มั่นใจในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ส่วนจะทำได้มากได้น้อยนั้น นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่หากมันใจแล้ว ก็ย่อมมีการปฏิบัติต่อให้ ยิ่งๆ ขึ้นไปได้

แม้ผู้ที่รักการปฏิบัติธรรม ต้องการพ้นทุกข์แล้ว ได้ฟังธรรมะ เชื่อพระพุทธเจ้า แล้วก็อยากจะพ้นทุกข์ มาปฏิบัติธรรม ศรัทธา ก็ยังเป็นตัวที่ชี้วัดว่า จะตรัสรู้เร็ว ตรัสรู้ช้า มีโอกาสจะตรัสรู้ใหม่ ต้องดูตามอินทรีย์ มาปฏิบัติแล้วก็ต้องมาตรวจสอบ ไม่ใช่ว่า นั่งสมาธิเก่ง เดินจงกรมเก่ง แต่ศรัทธาไม่ดี อย่างนี้ยังไงก็ไม่บรรลุ วัดกันที่อินทรีย์ตัวแรก ก่อน คือศรัทธา เพราะตัวนี้จะเป็นตัวนำไปสู่ ปัญญาที่ถูกต้อง ถ้าเอาตัวอื่นเป็นตัวนำ มีโอกาสผิดพลาดเยอะ พวกปุถุชน ท่านให้มี ศรัทธา ให้เชื่อมั่นปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นหลักเท่านั้น ห้ามไปทำอย่างอื่น ทาง

พุทธศาสนาเน้นปัญญา แต่ให้มีศรัทธาเป็น
คุณธรรมเบื้องต้นก่อน เน้นปัญญาก็จริง
แต่ปัญญาจะสมบูรณ์ตอนเป็นพระอรหันต์

เมื่อมีศรัทธาเบื้องต้นแล้วก็มาปฏิบัติ
ตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ ได้มี
ปัญญาเห็นธรรมตามที่พระพุทธเจ้าตรัสเอา
ไว้ได้รู้ปฏิจจสมุพบาท ได้เห็นอริยสัจ จะมี
คุณสมบัติของพระโสดาบัน ซึ่งศรัทธาก็เป็น
คุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของพระโสดาบัน
ศรัทธานี้แยกออกมาเป็นสามข้อ คือความ
เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ความ
เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรม ความเลื่อมใส
ไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ นี่คือตัวศรัทธา มี
ลักษณะหยั่งลงอย่างมั่นคง มีคำกล่าวถึง
ลักษณะคุณสมบัตินี้ ดังตัวอย่างว่า

ได้เห็นธรรม บรรลุธรรม รู้ธรรม หยั่งลง
สู่ธรรม ข้ามพ้นความสงสัย ปราศจากความ
เคลือบแคลง ถึงความแจ่มแจ้ง ปราศจาก
ความมีผู้อื่นเป็นปัจจัย ในศาสนาของ
พระศาสดา^{๑๔}

ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ๒ ประการนี้ คือ
(๑) อัมมญาณ (๒) อัญญญาณ ของอริยสาวก
เป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ผุดผ่อง อริยสาวกนี้เรา
เรียกว่า เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิบ้าง ผู้ถึง
พร้อมด้วยทัศนะบ้าง ผู้ถึงสัทธรรมนี้บ้าง เห็น
สัทธรรมนี้บ้าง ประกอบด้วยญาณอันเป็น
เสขะบ้าง ประกอบด้วยวิชชาอันเป็นเสขะบ้าง
บรรลุกระแสแห่งธรรมบ้าง เป็นพระอริยะผู้มี
ปัญญาเพิกถอนกิเลสบ้าง ดำรงอยู่ใกล้ประตู่
อมตนิพพานบ้าง^{๑๕}

^{๑๔} ขุ.อ. ๒๕/๔๓/๒๕๗ สุปปพุทธภูมิสูตร

^{๑๕} ส.นิ. ๑๖/๓๓/๗๑-๒ ญาณวัตถุสูตร

พระอริยสาวกก็เชื่อว่ามีสัมมาทิฏฐิ มีความเห็นตรง มีความเลื่อมใสอันแน่วแน่ในธรรม มาสู่พระสัทธรรมนี้^{๑๖}

สรุปแล้วศรัทธาที่ถูกต้องเป็นศรัทธา เชื่อมโยงไปสู่ปัญญา ศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ศรัทธาในคำสอนของพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงสอนธรรมะ สอนให้เข้าใจว่ามีแต่ธรรมะ ไม่มีตัว ไม่มีตน ไม่มีของตน ไม่มีเรา ไม่มีเขา ไม่มีของเรา ไม่มีของเขา ไม่มีใคร ไม่มีของใคร มันเป็นของมัน อย่างนั้น สิ่งต่างๆ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย มันใจในสิ่งที่พระองค์สอนเหล่านี้ ไม่เชื่อถือของขลัง ไม่เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่หลงมงคล ตื่นข่าว มันใจเรื่องกรรม หวังผลที่มาจากเหตุ มันใจในปัญญาของพระพุทธเจ้าเป็นเบื้องต้น

^{๑๖} ม.มู. ๑๒/๘๘/๘๒ สัมมาทิฏฐิสูต

จนกว่าจะมีปัญญาเห็นด้วยตัวเอง ทีนี้ก็จะมีความเลื่อมใสอันหยั่งลงอย่างมั่นคง ไม่หวั่นไหว ในพระพุทธรเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ต่อไป ถ้าศรัทธาถูกต้องก็เป็นไปได้ที่จะเกิดความเพียร เกิดสติ เกิดสมาธิ เกิดปัญญาต่อไป

ช่วงสุดท้ายก็ให้ฝึกสติสักหน่อยหนึ่ง ให้ทุกท่านตั้งใจ ยึดกายให้ตรง ทำความรู้สึกตัวว่ากายกำลังนั่งอยู่ เอาความรู้้นั้นสำรวจไปที่หัว ไหล่ลงมาที่คอ คอตรงไหม ถ้าไม่ตรงก็ปรับให้ตรง ไล่ไปที่หลัง ไล่ลงไปถึงก้นที่กระทบกับเก้าอี้ ให้รู้สึก ไล่ลงไปที่น่อง จนกระทั่งฝ่าเท้า ที่กระทบพื้น ให้จิตเข้ามาดูอยู่ที่กาย ทำอย่างนี้บ่อยๆ ให้ระลึกถึงกาย เห็นกายว่ากำลังทำอาการอย่างนี้ๆ อย่างน้อยก็สนใจที่เท้าที่กระทบอยู่ที่พื้น รู้สึกที่ฝ่าเท้ามีน้ำหนักลงที่พื้น

พอจิตกลับมาอยู่ที่ตัว รู้สึกตัวดีแล้ว เอา
ความรู้นั้นไปไว้ที่โพรงจมูก ดุลมหายใจเข้า
ดุลมหายใจออก ดูสบายๆ กว้างๆ ดูบ่อยๆ
เสมอๆ อย่างนี้ก็จะช่วยให้มีสติสัมปชัญญะ
เพิ่มขึ้น ช่วยให้ผ่อนคลาย หลักเบื้องต้นของ
การปฏิบัติธรรมคือ **ให้จิตมารู้กายก่อน ให้มี
สติ รู้ตัวอยู่เสมอ** ผีกสติเตรียมไว้ก่อน เอาไว้
ใช้เวลาที่จำเป็น โดยเฉพาะเวลาที่จะทำผิด
ทางกาย วาจา ใจ จะได้รู้เท่ารู้ทัน งดเว้นได้
แล้วค่อยๆ สังเกตกายและใจให้เห็นความจริง
มันเป็นรูป เป็นนาม ซึ่งล้วนไม่แน่ไม่นอน เป็น
ทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน

บรรยายวันนี้ก็สมควรแก่เวลาแล้ว
นะครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎก
ภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎก
ภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

สหุธิธ วิตตํ ปุริสสฺส เสฏฺฐํ
ธมฺโม สฺุจิณฺฺณโณ สุขมาวหาติ
สจฺจํ หเว สาธุตฺถํ ฤษานํ
ปณฺฺณาชีวี ชีวิตมาหุ เสฏฺฐํ

ศรัทธาเป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจ
ที่ประเสริฐของบุรุษในโลกนี้
ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้วนำความสุขมาให้
สิ่งจะเท่านั้นเป็นรสที่ดีกว่ารสทั้งหลาย
บุคคลมีความเป็นอยู่ด้วยปัญญา นักปราชญ์
ทั้งหลายจึงกล่าวว่ามีชีวิตประเสริฐ

รายนามผู้ร่วมบริจาค

คุณชัชฎาภักดิ์ พงศ์ชยกร	๑,๐๐๐
ครอบครัวแก้วเกตุทัต	๕,๐๐๐
คุณสุรีย์ อัตน์ญาณติรัตน์	๓,๐๐๐
พ.ญ.สิริพร เนาวรัตน์ภาส	๑,๐๐๐
คุณวรัทยา อัสสกุล	๑,๐๐๐
คุณบุษกร สิงคาลวาณิช	๑,๐๐๐
คุณพรรณไพไล สุพรรณโรจน์	๑,๐๐๐
คุณนันทลี จารุรัตน์	๑,๐๐๐
คุณสุรีย์ คุณาฉิม	๒,๐๐๐
คุณกะมะลา ภาคสุวรรณ	๑,๐๐๐
คุณรัชนีวรรณ อุทัยศรี	๑,๐๐๐
คุณพรทิพย์ ธนะโสภณ	๑,๐๐๐
คุณพจมาน เสริมศิริวัฒน์	๑,๐๐๐
คุณตเรา คาบาลโล่	๑,๐๐๐

คุณหญิงวิจิตร บุนนาค	๑,๐๐๐
คุณจรรยา ตั้งกิจเวทย์	๑,๐๐๐
คุณชนิกา ศิลปอนันต์	๑,๐๐๐
คุณพรทิพย์ สุริยสัตย์	๑,๐๐๐
พล.ร.ท.จตุพร และ ทญ.โบว์ พุกกะเวส	๑,๐๐๐
คุณเพ็ญพรรณ วิสุทธิ ฦ อยุธยา	๕,๐๐๐
คุณช่อพิภพ โอสถานุเคราะห์	๑๐,๐๐๐
คุณธัญชัย ชาวสอาด	๖,๐๐๐
คุณดวงตา ชาวสอาด	๒,๐๐๐
ไม่ออกนาม	๒๐๐
คุณอรุณรัตน์	๓,๐๐๐
คุณสมใจ ทิพย์ชัยเชษฐา	๒,๐๐๐
คุณอัจฉรา อังศิริสนันท์	๕๐๐
ทพ.ไพฑูรย์ จินดาโรจนกุล	๔๐,๐๐๐
คุณนันทลี จารุรัตน์	๑,๐๐๐
คุณวิภาวี สุขเกษม	๔๐๐

คุณไพจิตร เจือจันทร์ และครอบครัว	๕๐๐
คุณดารารัตน์ แผลมหลวง	๕,๐๐๐
ฐนิชาณวีร์สอร์ท (๓ ก.พ. ๕๖)	๕,๗๙๕
คุณกนกรัตน์ อาชีพโกศล	๑,๐๐๐
ไม่ออกนาม	๑๐๐
ผู้ฟังธรรม EXIM Bank	๔,๐๖๐
รศ.พญ.สุดสบาย จุลกทัฬพะ	๑,๐๐๐
คุณอรณี บุญฤทธิ์	๒๕๐
คุณชญาดา ไชยบัณฑิตชู	๒๕๐
คุณประสพสุข สุญญาตา	๕๐๐
ดร.นวลศิริ เปาโรหิตย์	๑,๐๐๐
อาจารย์เยาวลักษณ์	๑,๐๐๐
คุณนุจนาถ คิ้วองอาจ	๔๐๐
และคุณณัฐกานต์ เพิ่มพงศาเจริญ	
พ.ต.ท.อิทธิพล พรเทวบัญชา	๑,๐๐๐
คุณแม่ทองพูน จันเพื่อน	๕๐๐

คุณสุริยาเวตี เดชสงฆ์จรัส	๑,๐๐๐
พล.ต.ท.รุ่งโรจน์ และ ดร.อุมา แสงคร้าม	๒,๓๐๐
พ.อ.นิธิโรจน์ คุณธัญญพิมพ์ คุณพิสิฐ และ คุณอุษมา วรชาติธนะสาร	๑,๐๐๐
ผู้เข้าปฏิบัติ ยวพุทธิกสมาคมฯ (๑๙-๒๓ ก.พ. ๕๖)	๒๑,๒๒๐
ผู้ฟังธรรม บ้านจิตสบาย (๒๔ ก.พ. ๕๖)	๔,๘๔๐
ฐนิชาณ์รีสอร์ท (๓ มี.ค. ๕๖)	๗,๑๐๐
คุณวันชื่น และ คุณจินตนา ธรรมไพโรจน์	๑,๐๐๐
คุณอุบล พ่วงศิริ อุทิศแด่คุณพ่อเฉลิม คุณแม่จรรยา ณ บางช้าง	๕๐๐
พญ.เกศินี ลิ้มบุญสืบสาย	๑,๐๐๐
คุณศศิธร เพิ่มพานิช	๓,๕๐๐
คุณกฤษ อนุกุลเวช	๒,๐๐๐
คุณประสิทธิ์ และ คุณสิรินันท์ หงษ์หยก	๒,๐๐๐

คุณวีรษา หงษ์หยก	๒,๐๐๐
คุณวีรยา ทวีกุล	๑,๐๐๐
ผู้ฟังธรรม EXIM Bank (๒๑ มี.ค. ๕๖)	๓,๓๐๐
ไม่ออกนาม	๑๐๐
ไม่ออกนาม	๑,๐๐๐
ไม่ออกนาม	๕๐๐
ไม่ออกนาม	๑,๐๐๐
คุณธัญชัย ขาวสะอาด	๓,๐๐๐
ผู้ฟังธรรม บ้านจิตสบาย (๒๔ มี.ค. ๕๖)	๕,๒๗๐
ไม่ออกนาม	๑,๐๐๐
คุณบุญลือ และ คุณประภา เลิศกิตติยศ	๕๐๐
คุณธีรภูมิ และคุณทิรา มาประชา และครอบครัว เป็นต้น	๑,๕๐๐
คุณวันชื่น และคุณจินตนา ธรรมไพโรจน์	๕๐๐

คุณนฤมล มีลาภ	๑,๐๐๐
มูลนิธิวิปัสสนากรรมฐานสุรินทร์ และคณะข้าราชการบรรจุนใหม่ ๒๕๕๖	๑๐,๕๐๐
คุณจินตนา พรวิชุดา	๕๐๐
คุณอัจฉรา อังคีรสนันท์	๓๐๐
คุณศิริภร	๑,๐๐๐
คุณธนิตพงศ์ คุณธัญญพัทธ์ คุณรัสรินทร์	๒,๐๐๐
คุณณัฐธีร์ คุณฐานุพงศ์ พิระธำรงสิทธิ์ และครอบครัว	
คุณยุพิน คุณสมชาย และ ด.ช.รัฐภูมิ ชูพิน	๑,๐๐๐
คุณสมบูรณ์ คุณศศิธร คุณปริญญา และ คุณปราชัญ ศรีบุศกรณ	๑๐,๐๐๐
ผู้ฟังธรรม บ้านจิตสบาย (๒๘ เม.ย. ๕๖)	๖,๒๙๕
พ.ญ.รุจิรา มงคลศิริ	๑,๒๐๐
ผู้เข้าปฏิบัติธรรมอาศรมมาตา (๒-๖ พ.ค. ๕๖)	๑๕,๐๐๐

คุณสุนันท์ แก้วทับทิม	๑,๐๐๐
อ.นงเยาว์ โพธิ์ทอง	๑,๐๐๐
ทพ.ไพโรจน์ และ ทญ.พรรณณี เตธวัช	๓,๐๐๐
พระสีลานุรักษ์โข (เชษฐ ธรรมกวาณิช)	๕,๐๐๐
คุณสุธาร เดชอุดม	๖,๐๐๐
ผู้พึงธรรม บ้านจิตสบาย	๕,๐๙๒
(๑๒ พ.ค. ๕๖)	
ผู้เข้าปฏิบัติ โรงพยาบาลสุรินทร์	๗,๖๔๐
(๒๒-๒๓ พ.ค. ๕๖)	
ผู้เข้าปฏิบัติ ศูนย์วิปัสสนากรรมฐานบ้านจันรม	๖,๓๒๐
(๒๔-๒๖ พ.ค. ๕๖)	
มูลนิธิวิปัสสนากรรมฐานสุรินทร์	๕,๐๐๐
คุณภัทริน ซอโสตติกุล	๑๐,๐๐๐
	<hr/>
	<u>๒๘๕,๔๓๒</u>

ผู้ที่สนใจหนังสือและคำบรรยายของอาจารย์สุภีร์
ทุมทอง สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน
www.ajsupee.com และ สามารถติดต่อได้ ดังนี้

(๑) ขอรับได้ฟรีทางไปรษณีย์ ขอรับหนังสือได้ครั้งละ
๕ เล่ม และ mp3 ครั้งละ ๘ แผ่น ส่งชื่อ-ที่อยู่ของผู้รับ
ชื่อหนังสือ mp3 DVD ที่ต้องการไปที่ suriyan2t@gmail.com

ติดต่อสอบถามรายละเอียด

คุณสุรียัน โทร. ๐๘-๐๕๕๓-๕๕๕๓

หรือ Line ID : [ajsupee.com](https://www.ajsupee.com)

(๒) ติดต่อขอรับที่ชมรมจริยธรรม ตึกประสาทวิทยา
ชั้น ๒ โรงพยาบาลศรีธัญญา อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทร. ๐-๒๙๖๘-๙๙๕๔ ติดต่อคุณสุคนธ์

(๓) ติดต่อขอรายละเอียดได้จากชมรมกัลยาณธรรม
<http://www.kanlayanatam.com>

ประวัติ
อาจารย์สุธีร์ ทุมทอง

วันเดือนปีเกิด

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๕

บ้านหนองสะ ต.หนองสะ อ.ลำโรงท่าบ

จ.สุรินทร์

การศึกษา

- เปรียญธรรม ๔ ประโยค
- ประกาศนียบัตรบาลีใหญ่ วัดท่ามะโอ จ.ลำปาง

- ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

งานปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๗)

- วิปัสสนาจารย์ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ
- อาจารย์สอนวิชาพระอภิธรรมปิฎก และวิชาปรมัตถธรรม
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส จ.นครปฐม
- บรรยายธรรมะตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
- เผยแพร่ธรรมะทางเว็บไซต์ www.ajsupee.com

